

АНТРОПОНИМИ ДВЕЈУ ЛЕСКОВАЧКИХ ГЕНЕРАЦИЈА (КОМПАРАТИВНИ ПРИСТУП)

Предмет рада су лична имена двеју генерација у временском распону од десет година. Грађа за језичку обраду ексерцирана је из матичних књига Економске школе у Лесковцу. У раду ће бити извршена компаративна анализа антропонима (личних имена) генерације која је уписала поменућу школу током школске 2008/2009. године (рођени 1993. године) и генерације која је уписана школске 2018/2109. (рођени 2003. године). Циљеви рада су да се на ексерцираном узорку спроведе семантичко-мотивациона и структурно-творбена анализа, да се утврди фреквентност имена у првој и у другој генерацији и да се упореде ова два антропонимска система. Анализом антропонима двеју генерација покушава се доћи до одговара на питања: колико се антропонимски систем променио за десет година, до каквих је померања дошло и због чега је дошло до тих промена.

Кључне речи: српски језик, антропоними, лично име, Лесковац.

1. Увод

Лична имена одувек су предмет интересовања лингвиста. У српској филологији занимање за лична имена показао је и Вук Караџић, а у новијој ономастици антропонимија заузима важно место пре свега захваљујући радовима Милице Грковић. Њен *Речник личних имена код Срба* незаобилазна је полазна литература за све који се баве антропонимијом, те ће и за нас бити главни извор на основу којег вршимо поделу антропонима. Значајни су и речници В. Михајловића, В. Лазаревића, М. Шимундића. Велики је број радова о антропонимима у српском језику, а посебно су се њима бавили С. Стијовић, М. Шћепановић, Љ. Ћирић, Н. Богдановић.

Антропонимски систем је подложен промени, посебно у делу који се тиче женских имена. Динамика се у антропонимији манифестује двојачко: на нивоу конкретне јединице и на нивоу система. Први случај имамо онда када се незванично име осамостали и постане званично (нпр. *Маја* према *Марија*). Антропонимски систем пак има своје језгро, имена која се понављају, која чине традиционални репертоар и обезбеђују његову стабилност,

¹ radovanovic.danijela@ekonomskale.edu.rs

на једној страни, и периферију са именима која излазе из употребе, која губе популарност, на другој страни (KNAPPOVÁ 1989: 72). У раду ћемо имена која су онедавно део српског ономастикона посматрати као модерна имена.

2. Теоријско-методолошке основе истраживања

2.1. О подели личних имена

Различити аутори су у својим радовима давали поделе антропонима (А. Пецо, М. Грковић, М. Шћепановић, Ј. Ђирић), а ми ћемо у раду користити следећу поделу:

1. имена *словенског порекла* наслеђена из општесловенске језичке заједнице;
2. имена *несловенског порекла* и
3. *хибридна* имена (имена са једним словенским језичким елементом, као што је нпр. име *Томислав*).

Имена несловенског порекла, према томе на који начин и у које време су улазила у српски ономастикон, можемо поделити на:

1. *хришћанска*, при чему под хришћанским подразумевамо сва имена која су се усталила у народу по прихватању хришћанства, па се тако у оквиру ових могу наћи имена која су према свом пореклу *грчка, латинска* или *хебрејска*. Таква су нпр. имена: *Аранђел, Марко, Лука, Димитрије*;
2. *европска* имена, као што су *Саша, Моника, Жаклина, Тања*;
3. *модерна* имена, као што су *Ена, Мина, Ема, Лана, Леа* (углавном двосложна имена која су онедавно део српског ономастикона).

Према творбеној структури имена можемо поделити на:

1. монолексемна (неизведена) каква су нпр. имена *Вук, Дуња*;
2. изведена: *Милица, Драган, Бошко*;
3. сложена, у оквиру којих разликујемо три подгрупе:
 - а) двотематска (она која имају две основе): *Миодраг, Братислав*;
 - б) сложена имена са префиксом: *Предраг, Обрад*;
 - в) имена сложена са негацијом: *Ненад, Небојша*.

2.2. Методологија истраживања

Истраживањем су обухваћена имена 366 ученика, која су преузета из матичне евиденције Економске школе у Лесковцу. Од поменутог броја, 191 ученик је из генерације рођене 1993. године, генерација ученика уписана школске 2008/2009. (у даљем тексту: *прва генерација*) и 175 ученика из генерације рођене 2003, који су уписани школске 2018/19. (у даљем тексту: *друга генерација*).

Семантичко-мотивационом анализом биће обухваћена само имена словенског порекла. Словенска имена у својој основи имају разумљиве словенске речи које су имале своју симболику (МАРОЈЕВИЋ 1984: 185). Мушка словенска имена су посведочена у најстаријим словенским споменицима, за разлику од женских. Разлози за то су изванјезичке природе и тичу се углавном друштвеног положаја жена. Зато се, како тврди Радмило Маројевић, за мали број женских имена може са сигурношћу рећи да су прасловенска (МАРОЈЕВИЋ 1984: 185).

Један од циљева рада је и регистравање, односно сагледавање промена у антропонимском систему (уколико је до њих дошло). Временски распон од десет година је кратак, посебно ако се узме у обзир чињеница да у посматраном периоду није дошло до значајнијих друштвено-политичких промена, те су фактори који утичу на одабир имена, а тичу се ванјезичке стварности, занемарљиви. Остаје једино помодни моменат који је актуелан у свако доба, а везује се за жељу родитеља да се детету да неко необично име или име које је посебно актуелно у том тренутку. Данас су сва модерна имена кратка, обично двосложна, као што су нпр. имена *Ена*, *Нађа*, *Тара* и могу се уклопити не само у српски него и у ономастикон других европских или светских земаља. Овакав одабир имена може бити мотивисан и све чешћим контактима са иностранством.

Антропоними ће најпре бити анализирани унутар посматраних. Анализом ћемо обухватити мушка и женска имена. Од тога су 124 женска и 64 мушка имена у првој, односно 124 женска и 51 мушко име у другој генерацији. Намера нам је да на основу посматраног узорка:

- утврдимо који су антропоними најфреквентнији у првој, односно другој генерацији;
- посебно издвојимо оне антропониме који се у другој генерацији појављују као нови;
- представимо колики је удео словенских, односно несловенских имена у свакој генерацији и који творбени обрасци преовлађују;
- маркирамо значајнија померања која се тичу фреквентности неког имена;
- утврдимо да ли су померања изразитија у систему мушких или женских имена;
- да ли се битно мења однос словенских према несловенским именима;
- извршимо компаративну анализу антропонима двеју генерација.

Резултати истраживања биће приказани табеларно и графички.

3. Резултати истраживања и дискусија

3.1. Семантичко-мотивациона анализа мушких имена прве генерације

Укупан број ученика који су обухваћени анализом је 191 из прве генерације. Најпре дајемо преглед свих мушких имена, а онда и поделу мушких

имена према пореклу. Прикупљена су укупно 64 лична мушка имена, од тога 26 различитих антропонима.

Слика 1. Фреквентност мушких имена прве генерације

У групи мушких имена прве генерације према пореклу препознају се словенска и несловенска имена.

Табела 2. Преглед мушких имена према пореклу (прва генерација)

<i>Имена словенског порекла</i>		<i>Имена несловенског порекла</i>	
Владан	Милорад	Алекса	Марко
Владимир	Милош	Александар	Мартин
Дејан	Миљан	Анрија	Никола
Драган	Миодраг	Димитрије	Саша
Душан	Немања	Јован	Стефан
Зоран	Ненад	Костадин	
Милан	Предраг	Лазар	

Слика 2. Порекло мушких имена прве генерације

На основу графичког приказа јасно је да у групи мушких имена прве генерације благу превагу односе имена словенског порекла (54% словенских према 46% несловенских мушких имена).

С обзиром на чињеницу да су нека од ових имена наслеђена још из прасловенске језичке заједнице, поменућемо значења њихових мотивних речи, које су се могле односити на пожељне особине које дете треба да поседује, жељу родитеља да дете буде заштићено, али је мотивна основа могла бити и неки од апстрактних појмова. Ова имена била су дакле лексичко-семантички мотивисана и „у њиховој структури су биле резумљиве словенске речи које су имале своју симболику” (МАРОЈЕВИЋ 1984: 185). Тако су се мушка имена *Владан* и *Владимир* доводила у везу са жељом да се има власт, име *Драган* да особа којој је такво име наденуто буде драг, док би име *Предраг* требало да означи највећи могући степен те особине. Имена типа *Милан*, *Милорад*, *Милош*, *Миљан*, с обзиром да у својој основи имају корен *мил-* требало би да асоцирају на нешто мило. Име *Зоран* доводи се у везу са именицом зора, а са апстрактним појмом доводи се у везу и лично име *Душан*. Милица Грковић за име *Душан* у свом *Речнику личних имена* каже да је изведено од именице *душа*, али као другу могућност износи да није искључено да се име повезивало са празником *Духови* (ГРКОВИЋ 1977: 85). За имена *Ненад* и *Немања* верује се да су давана као заштитна имена, а име *Дејан* доводи се у везу са старим словенским глаголом *дејати*, што значи радити, па би, према том тумачењу, значило онај који је радан.

Сва несловенска мушка имена припадају подгрупи хришћанских мушких имена, тј. оних имена које су Словени прихватили са хришћанством, иако међу њима има оних која су хронолошки старија, као што је нпр. мушко име *Александар*, које је иначе грчког порекла. Тако смо и хипокористик од истог имена (*Саша*) сврстали у групу несловенских, али европских хришћанских имена, иако је и питању руски хипокористични облик за име *Александар* и под утицајем руске културе и језика постаје део антропонимског система српских мушких имена. Занимљиво је да се у нашој средини ово име даје и као женско, али у нашој грађи потврђено је само као мушко име. Већина имена су заправо календарска и везују се за Библију. Узорак за мушка имена је мали, јер у генерацији има много више девојчица него дечака, али оно што се може приметити је да је већи број мушких имена словенског порекла.

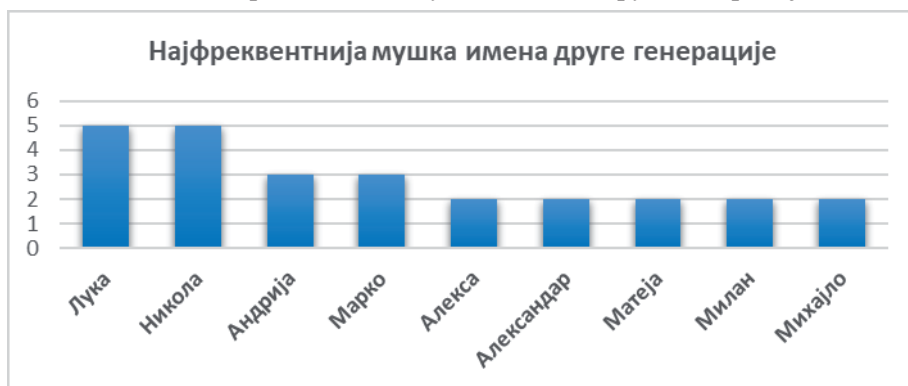
Као најфреквентније у овој генерацији показало се име *Никола*, које се појављује 8 пута, затим следи име *Стефан* (7); *Немања* (5); а онда имена *Александар*, *Душан*, *Марко*, *Милан*, *Милош* (4). Нека имена не губе на актуелности. Такво је на пример име *Милош*, за које Милица Грковић каже да је, поред имена *Радослав*, било међу најчешћим мушким именима у 14. веку (ГРКОВИЋ 1984: 214).

3.2. Семантичко-мотивациона анализа мушких имена друге генерације

У другој генерацији приметно је мањи број дечака, па тако и мушких имена, али су она далеко разноврснија у односу на прву генерацију.

Из друге генерације издвојен је 51 мушки антропоним, а од тог броја 34 различита, што упућује на закључак да је у другој генерацији у већој мери заступљена разноврсност у одабиру имена, тј. да се систем допунио новим антропонимима.

Слика 3. Фреквентност мушких имена друге генерације

Задржавамо принцип поделе који смо применили у анализи антропонима прве генерације. Најпре наводимо поделу антропонима према семантичко-мотивационом критеријуму:

Табела 3. Преглед мушких имена према пореклу (друга генерација)

<i>Имена словенског порекла</i>		<i>Имена несловенског порекла</i>		<i>Хибридна имена</i>
Богдан	Жарко	Алекса	Лука	Јанко
Борис	Милан	Александар	Марјан	Јовица
Бранислав	Немања	Андреа	Марко	
Братислав	Огњен	Андреја	Матеја	
Вељко	Предраг	Андрија	Михајло	
Вук	Страхиња	Андрија	Никола	
Горан		Ђорђе	Петар	
Душан		Јован	Стефан	

Слика 4. Порекло мушких имена друге генерације

У групи имена друге генерације за нијансу су заступљенија имена несловенског у односу на имена словенског порекла (50% према 44%), а издвајају се и два хибридна имена.

Приметно је да се једно мушко име појављује у више варијанти: *Андреа*, *Андреја*, *Андрија*, *Андриа*, а појављивање неколико ликова овог имена, између осталог за последицу има да се име *Андреа* појављује и као мушко и као женско име у овој генерацији.

У групу хибридних имена, са несловенском основом и словенским суфиксом могу се убројити имена:

Јанко (*Јан* и словенски суфикс *-ко*),

Јовица (несловенска основа и хипокористични суфикса *-ица*).

Осврнућемо се на мотивно значење имена о којима није до сада било речи.

Име *Вук* је по речима Милице Грковић „општесловенска реч индоевропског порекла од најстаријих времена узета за лично име у словенској заједници”. Име је дакле деапелатив од апелатива *вук* и убраја се у групу заштитних имена са магијским значењем, односно доводи у везу са примитивним веровањима да се давањем имена опасне животиње застрашују зли духови, након чега они више никако детету не би могли наудити (ГРКОВИЋ 1977: 59). Како иста ауторка наводи (ГРКОВИЋ 1986: 57), лично име *Вук* посведочено је у средњовековним документима свих словенских народа.

Име *Богдан* значи онај који је дат од бога (сложено од именице *бог* и трпног придева *дат*). Милица Грковић га сматра преводом грчког имена *Теодор* (ГРКОВИЋ 1977: 38). Поједини аутори, међутим, сматрају да је *Богдан* старо словенско претхришћанско лично име од псл. **bogodań* / **bogъdanъ*, и одбацују претпоставку да је име превод грчког имена *Theodotos* 'дат од бога' (ЖУГИЋ 2016: 98).

Име *Борис* сматра се скраћеним обликом сложеног словенског имена *Борислав* (ГРКОВИЋ 1984: 42) и доводи се у везу са борбом. Иначе, веома је често у руској ономастици.

Име *Братислав* у вези је са терминологијом сродства, а *Бранислав* се доводи у везу са особином храбрости, на шта асоцира корен глагола *брани-ти* у првом делу композита.

Вељко се, према семантици основе, везује за придев *велик*, па је мотив за давање таквог имена могао бити жеља родитеља да онај ко носи ово име поседује баш ту особину.

Име *Горан* доводи се у везу са именицом *гора*, *Жарко* са именицом *жар*, односно са ватром, као уосталом и име *Огњен*, које има функцију заштитног имена, а за име *Страхиња* мотивна реч је именица *страх*.

3.3. Семантичко-мотивациона анализа женских имена прве генерације

У првој генерацији има укупно 127 женских имена, од којих 39 засебних антропономских јединица.

Као најфреквентније у систему издваја се женско име *Јелена* (18 пута), затим следе *Милица* и *Марија* (13 пута) и *Александра* (11 пута), име *Драгана* (7), *Јована* (6) и *Катарина* (5).

Слика 5. Фреквентност женских имена прве генерације

У првој генерацији женских имена доминарају имена несловенског порекла у односу на имена словенског порекла. Имена несловенског порекла чине 64% нашег узорка, имена словенског порекла 26% посто, а 10 % је хибридних имена.

О словенским женским именима која према себи имају одговарајуће мушке облике, од којих су могла настати додавањем суфикса *-а*, *-ица* или *-ена* на основу *мил-*, о чијем значењу је већ било речи, овом приликом неће бити говора, јер је у основи иста мотивна реч. Таква су женска имена: *Бранкица*, *Горица*, *Драгана*, *Душица*, *Милена*, *Милица*, *Миљана*.

Табела 4. Преглед женских имена према пореклу (прва генерација)

Имена словенског порекла	Имена несловенског порекла		Хибридна имена
Бранкица	Александра	Маја	Сашка
Горица	Ана	Марија	Аница
Даница	Андријана	Маријана	Мирјана
Драгана	Анђела	Мина	Анђелка
Душица	Анита	Моника	
Милена	Валентина	Наталија	
Милица	Вања	Наташа	
Миљана	Дијана	Нина	
Стојанка	Жаклина	Сандра	
Тијана	Јелена	Сања	
	Јована	Сузана	
	Катарина	Тамара	
	Кристина		

Слика 6. Порекло женских имена прве генерације

У основи имена *Тијана* је придев *тих(a)*, а корен имена *Стојанка*, у чијој је основи глагол, значењски се доводи у везу са нечим постојаним (мушко име *Стојан* у овој генерацији није забележено).

Име *Даница* у *Речнику личних имена* Милице Грковић означено је као „опшесловенски назив за јутарњу звезду узет за лично име”. Уз то стоји напомена да је могуће да је *Даница* била астрална богиња словенског пантеона (ГРКОВИЋ 1977: 241). Ако ово имамо на уму, онда можемо закључити да је име *Даница* од космонима постало лично женско име.

Женска имена несловенског порекла можемо поделити на мање подгрупе: хришћанска, европска, модерна.

Табела 5. Преглед несловенских женских имена према пореклу (прва генерација)

<i>Хришћанска</i>	<i>Европска</i>	<i>Модерна</i>
Александра	Анита	Мина
Ана	Вања	Нина
Андријана	Дијана	
Анђела	Жаклина	
Валентина	Маријана	
Јелена	Моника	
Јована	Наташа	
Катарина	Сандра	
Кристина	Сања	
Марија	Маја	
Наталија		
Сузана		
Тамара		

У групи женских имена несловенског порекла доминирају хришћанска (52%), затим следе европска (40%) и модерна (8%). Дакле, међу женским антропонимима влада већа разноврсност и систем женских антропонима подложнији је променама у поређењу са системом мушких антропонима.

Хибридна (имена са несловенском основом и словенским суфиксом): *Сашка, Аница, Мирјана, Анђелка*.

Ова четири имена издвојили смо као хибридна, јер у основи имају несловенску реч и словенски суфикс, мада име *Сашка* у основи има хипокористик који је преузет из руског језика. Разлог томе је што је *Саша* хипокористик од имена *Александар*, а име *Александар* сврставамо у несловенска хришћанска имена. Имена овога типа су према Маројевићу творбено-семантички немотивисане речи, што сматрамо додатним разлогом да их сврстамо у посебну групу. Он за примере таквих имена (за која експлицитно не употребљава термин хибридна) наводи имена: *Иванко, Томица* (МАРОЈЕВИЋ 1984: 186).

Слика 7. Порекло несловенских женских имена прве генерације

3.4. Семантичко-мотивациона анализа женских имена друге генерације

У другој генерацији су 124 женска имена, од тога 53 засебне антропонимске јединице.

Најфреквентије име друге генерације је *Анђела* (10), затим следе *Јована* (8), *Милица* и *Емилија* (6), *Марија*, *Нађа*, *Наталија* и *Катарина* (5). Име *Јелена* појављује се свега три пута, што је значајно померање овог имена од центра ка периферији, јер је се у првој генерацији појављује чак 18 пута, а ову врсту померања региструјемо и код имена *Александра* (11:1), као и код имена *Драгана* (7:1). Мање је фреквентно и име *Марија*, као и име *Милица*, а антропонимски систем допуњује се неким новим женским именима као што су: *Нађа*, *Леа*, *Сара*, *Теодора*, *Ива*, *Мина*, која ћемо из тог разлога третирати као модерна. Ова имена су модерна за испитивани период, али су нека од њих заправо стара хришћанска (*Теодора*, *Сара*, *Мина*).

Слика 8. Фреквентност женских имена друге генерације

У другој генерацији још је упечатљивија доминација женских имена несловенског у односу на женска имена словенског порекла (75% према 21%), што значи да у поменутом десетогодишњем периоду постоји тенденција да родитељи чешће бирају несловенско женско име.

Као два хибридна имена из ове генерације издвајају се имена *Николија* и *Анђелија* (од несловенске основе и словенског суфикса).

Табела 6. Преглед женских имена према пореклу (друга генерација)

<i>Имена словенског порекла</i>	<i>Имена несловенског порекла</i>			<i>Хибридна имена</i>
Бојана	Александра	Ива	Марика	Анђелија Николија
Владана	Ана	Ивана	Марта	
Даница	Анастасија	Јана	Меланија	
Драгана	Андреа	Јелена	Мина	
Дуња	Андријана	Јована	Нађа	
Јасна	Анђела	Јулија	Наталија	
Мила	Ања	Катарина	Сандра	
Милица	Вања	Кристина	Сања	
Миљана	Дамјана	Леа	Сара	
Мирослава	Дијана	Маја	Софија	
Тијана	Димитра	Мајда	Тамара	
	Емилија	Марија	Тања	
	Емина	Маријана	Теодора	

Слика 9. Порекло женских имена друге генерације

Међу несловенским женским именима друге генерације најбројнија су она која су хришћанског порекла.

Табела 7. Преглед несловенских женских имена према пореклу (друга генерација)

<i>Хришћанска</i>		<i>Муслиманска</i>	<i>Европска</i>	<i>Модерна</i>
Александра	Јулија	Емина	Дијана	Ања
Ана	Катарина		Маја	Вања
Анастасија	Кристина		Сандра	Ива
Андреа	Марија		Сања	Јана
Андријана	Марика		Тања	Леа
Анђела	Марта			Мајда
Дамјана	Меланија			Мина
Димитра	Наталија			Нађа
Емилија	Софија			
Ивана	Тамара			
Јелена	Теодора			
Јована	Сара			

У оквиру групе имена несловенског порекла: 62% односи се на хришћанска, 14% на европска, 22% на модерна и 2% на муслиманска.

Слика 10. Порекло несловенских женских имена прве генерације

3.5. Структурно-творбена анализа мушких имена прве генерације

За потребе разврставања грађе применићемо већ усвојену поделу на основна (моноксемна), скраћена имена, изведена и сложена имена.

Од 14 словенских мушких имена, већина припада групи изведених имена, основних (моноксемних) нема, а свега је неколико примера за сложена.

Изведена су мушка имена:

Владан (словенски основа *влад-* и суфикс *-ан*);

Дејан (основа *деј* и суфикс *-ан*);

Драган (од основе *драг* и суфикса *-ан*);
Душан (основа *душ-* или *дух-* + наставак *-ан*)²;
Зоран (изведено од основе *зор* из имена *Зоривој* или *Зорислав* помоћу суфикса *-ан*);
Милан (од корена *мил* и суфикса *-ан*);
Милош (од корена *мил* додавањем суфикса *-ош*) (Клајн 183);
Миљан (од основе *миљ(a)* + суфикс *-ан*).

Најфреквентији у грађењу мушких личних имена је суфикс *-ан*, док се суфикс

-ош појављује у само једном примеру. Радмило Маројевић наводи име *Милош* за пример како је некадашњи хипокористик постао право име (МАРОЈЕВИЋ 1984: 186) и притом констатује да су тако настала многа мушка и женска имена.

Када говоримо о суфиксу *-ан*, Клајн га издваја као „важан суфикс у грађењу мушких личних имена који је првобитно био хипокористичан, какав је и данас у *Вукан*, *Владан*, *Микан*, *Мићан*, али су многа од тих имена стекла такву учесталост да су потиснула првобитне дуже облике: *Зоран*, *Милан*, *Бојан*” (КЛАЈН 2003: 38).

Сложена имена у нашој грађи:

Владимир (сложено име од двеју словенских основа: *влад-* и *мир-*);
Милорад (сложено име од двеју словенских основа: *мил-* и *рад-*);
Миодраг (сложено име од двеју словенских основа: *мио* и *драг*: ономастичка сраслица настала простим срастањем основа);
Предраг (префикс *пре-* и основа *драг-*, суперлатив придева *драг*).
Имена настала негацијом: *Ненад* и *Немања*.

У другој генерацији број изведених имена двоструко је већи од броја сложених имена.

3.6. Структурно-творбена анализа мушких имена друге генерације

Према творбеном критеријуму међу наведеним именима издвајају се основна, изведена, скраћена и сложена.

По творбеној структури:

Основна имена: *Вук*.

Скраћена имена: *Борис* (од старог сложеног словенског имена *Борислав*).

Изведена:

Вељко (основа *вељ(a)* и суфикс *-ко*);

Горан (основа *гор-* и суфикс *-ан*);

Душан (основа *дух* или *душ* и суфикс *-ан*);

² За ово име Милица Грковић у свом *Речнику личних имена* износи и могућност да је настало од назива празника *Духови*.

Жарко (основа *жар-* и суфикс *-ко*);
Милан (основа *мил-* и суфикс *-ан*);
Огњен (*огњ* + *-ен*, мотивна реч *огањ*);
Страхиња (од основе *страх* + суфикс *-иња*);
Јанко (основа *Јан-* и суфикс *-ко*);
Јовица (основа *Јов-* и суфикс *-ица*).

Сложена имена:

У оквиру сложених имена издвојићемо три групе: двотематска сложена имена, имена сложена са префиксом и имена сложена са негацијом.

У двотематска мушка словенска имена спадају:

Бранислав (од двеју словенских основа *бран-* и *слав-*);
Братислав (од двеју словенских основа *брат-* и *слав-*).

И у првом и у другом примеру две основе повезује спојни вокал *и*.

Мушка словенска имена сложена са префиксом: *Предраг* (сложено од префикса *пре-* и основе *драг*).

Мушка имена са негацијом: *Немања*.

3.7. Структурно-творбена анализа женских имена прве генерације

Сва женска имена словенског порекла ове генерације су изведена. Творбеној анализи словенских имена придружујемо и имена са несловенском основом и словенским суфиксом, каква су нпр. *Аница* и *Анђелка*.

Изведена имена из наше грађе настала су:

- суфиксом *-ица*: *Бранкица*, *Даница*, *Душица*, *Милица*, *Горица*, *Аница* (*Ан(а)* и суфикс *-ица*);
- суфиксом *-а*: *Драгана* (од мушког имена *Драган*), *Миљана* (од мушког *Миљан*);
- суфиксом *-ка*: *Стојанка* (од мушког имена *Стојан*), *Анђелка* (основа *анђел-* и суфикс *-ка*), *Сашка* (основа *Саш-* и суфикс *-ка*);
- суфиксом *-ана*: *Тијана* (од основе *тих* + суфикс *-ана*, где се губи *х* и развија *ј*);
- суфиксом *-ена*: *Милена* (од корена *мил-* и суфикса *-ена*);
- суфиксом *-јана*: *Мирјана*.

Најпродуктивнији у грађењу женских личних имена прве генерације је суфикс *-ица*, за који Стевановић тврди да спада „међу најпродуктивније наставке у српскохрватском језику” (СТЕВАНОВИЋ 1986: 524).

Суфикс *-ка* је у примерима *Стојанка*, *Анђелка*, *Сашка* моциони суфикс. Овај суфикс Клајн убраја у најважније моционе суфиксе, а као пример моционог *-ка* наводи и женска имена као што су *Јованка*, *Стојанка*, *Душанка* итд. (КЛАЈН 2003: 133).

Напомињемо да би се за имена *Драгана* и *Миљана* могло рећи и да су изведена суфиксом *-ана* уколико се за мотивну реч не узимају мушка имена *Драган* односно *Миљан*. Клајн истиче да су популарности имена са овим за-

вршетком „сигурно допринела и страна женска имена као *Татјана, Сузана, Маријана* итд.” (КЛАЈН 2003: 40).

Ради прегледности посебно наводимо изведена женска имена: (словенска и хибридна): *Бранкица, Даница, Милица, Горица, Драгана, Стојанка, Тијана, Милена, Аница, Анђелка, Сашка, Мирјана*.

Творбеном анализом обухватили смо и имена *Анђелка, Аница, Сашка* и *Мирјана*, чија основа није словенског порекла, али су постала део српског ономастикона као сасвим прилагођена, можда зато што су изведена типично словенским суфиксима. Име *Сашка* је хипокористичког порекла.

Јасно је да у процесу творбе женских имена доминира један творбени образац – суфиксација.

3.8. Структурно-творбена анализа женских имена друге генерације

У основна имена спадају:

Дуња (од фитонима *дуња*, као деапелатив);

Јасна (конверзијом, тачније супстантивизацијом од *придева*);

Мила (конверзијом од *придева мила*)³.

Извођењем су добијена имена:

Тијана (основа *тих* и суфикс *-ана* са фонолошком променом: губљење сугласника *х* и замена сонантом *ј*);

Владана, Бојана, Драгана, Миљана (суфиксом *-а* од *Владан, Бојан, Драган*);

Даница, Милица добијена су додавањем суфикса *-ица* на основе *дан-*, односно *мил-*).

Николија, Анђелија (додавањем суфикс *-ија*).

Сложена имена: *Мирослава*.

4. Закључне напомене

Компаративном анализом антропонима посматраних двеју генерација утврдили смо да је у првој генерацији најфреквентније лично мушко име *Никола*, а у другој такође *Никола*, са којим је по фреквенцији појављивања изједначено и име *Лука*, што значи да ово мушко име не губи на својој популарности. Име *Лука*, које је у другој генерацији међу најфреквентнијим именима, не појављује се пак у првој генерацији. Када су у питању женски антропоними, ту се могу уочити извесна померања. Та померања тичу се пре свега женских имена: *Јелена, Марија, Александра, Драгана*. Име *Јелена*, које се у првој генерацији појавило чак 18 пута, у другој ће се појавити свега три пута; име *Александра*, које се у првој генерацији појављује 11 пута,

³ Име *Мила* могло је настати и скраћивањем од неког сложеног женског имена у чијем је првом делу композита основа *мил*, нпр. *Миосава*.

у другој се појављује само једанпут; име *Марија* 13 пута у првој, 5 пута у другој; *Драгана* 7 пута у првој, а једанпут у другој. Ова имена губе популарност, а систем се допуњује неким новим модерним женским имена, углавном краћим (двосложним) као што су нпр. *Ива*, *Нађа*, *Сара*, *Мина*, *Леа*. У другој генерацији као најфреквентније женско име издваја се име *Анђела*.

У групи мушких личних имена прве генерације благу превагу односе имена словенског порекла (54% словенских према 46% несловенских). Сва словенска мушка имена прве генерације припадају подгрупи хришћанских, док хибридних имена у овој генерацији нема. У другој генерацији су нешто заступљенија имена несловенског порекла у односу на имена словенског порекла (50% према 44%), а забележена су и два хибридна имена. Када смо говорили о фреквенцији личних имена, закључили смо да у групи мушких имена нема битних промена, а промене смо маркирали у систему женских имена. То ће важити и за критеријум поделе према пореклу. Најпре се може уочити да је знатно већи удео несловенских него словенских имена (и у првој и у другој генерацији) у односу на мушка имена. У првој генерацији 64% женских имена је несловенског, а свега 26% словенског порекла, док је удео оних која смо издвојили као хибридна 10%. У групи несловенских имена 52% чине хришћанска, 40% европска и 8% је модерних. У другој генерацији је још упечатљивија доминација имена несловенског порекла (75%); 21% су словенска, а 4% чине хибридна женска имена. У оквиру групе несловенских женских имена 62% су хришћанска, 14% европских, 22% модерна и 2% муслиманска. У овој генерацији већину имена чине несловенска хришћанска имена, а проценат модерних имена се повећао у односу на прву генерацију. На основу напред наведених података закључујемо да је женски антропонимски систем разноврснији, највероватније зато што је и подложнији променама, а мушки се показује као традиционалнији.

Структурно-творбена анализа личних имена упућује нас на закључак да је у ексцерпираној грађи највећи број изведених имена, како мушких тако и женских, а међу женским именима готово да и нема сложених, осим имена *Мирослава*, које смо забележили у другој генерацији. Најпродуктивнији суфикс за извођење мушких имена је суфикс *-ан*, а за извођење женских имена то су суфикси: *-а*, *-ана*, *-ка*, *-ица*.

Цитирана литература

- ВЛАЈИЋ-ПОПОВИЋ, Јасна. „SH. ARZAN, ARZOVAN, RZAN.“ *Јужнословенски филолог XLVI* (1990): стр. 63–68.
- ГРКОВИЋ, Милица. „Неке нове појаве у српској антропонимији.“ *Ономатолошки прилози*, књ. 5 (1984): стр. 211–215.
- ГРКОВИЋ, Милица. *Речник имена бањског, дечанског и призренског властелинства у XIV веку*. Београд: Народна књига, 1986.

- ГРКОВИЋ, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић, 1977.
- ЖУГИЋ, Радмила. „Лична имена у микротопонимији јабланичког краја.“ *Годишњак за српски језик* бр. 14 (2016): стр. 95–113.
- КЛАЈН, Иван. *Творба речи у савременом српском језику* књ. II. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Матица српска и Институт за српски језик САНУ, 2003.
- МАРОЈЕВИЋ, Радмиле. „Словенски антропоними.“ *Ономатолошки прилози*, књ. 5 (1984): стр. 183–195.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. *Савремени српскохрватски језик I*. Београд: Научна књига, 1986.
- КНАРПОВА́, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Československá akademie věd, 1989.

Danijela Z. Radovanović

ANTHROPONYMS OF TWO LESKOVAC GENERATIONS (A COMPARATIVE APPROACH)

The subject of this paper is proper names of two generations within a timespan of 10 years. The materials have been excerpted from registry records of the Leskovac School of Economics «Đuka Dinić». In the paper, a comparative analysis of the anthroponyms (personal given names/surnames) of the generation enrolled at the school in the year 2008/2009 (born in 1993) and the generation enrolled in 2018/2019 (born in 2003) will be performed. The aims of the paper are to conduct a semantic-motivational and structural-derivational analysis, and then determine the frequency of names among the first and the second generation of students and compare the two anthroponymic systems — that is, to summarize how much the anthroponymic system has changed in the last ten years, the sort of alterations that have been made and the nature thereof.

Key words: Serbian language, anthroponyms, personal name, Leskovac.